

JEG skaber (MIG) - Er GO er jeg

/en udstilling om flertydig identitet
og sammenhængen mellem at skabe kunst
og at være til i eksistentiel forstand

Aarhus Kunstbygning
U-salen; **Jeg skaber (MIG)-ErGO er jeg**
Fra d. 11. maj til d. 10. juni 2012

INDHOLD:

- 1) INTRODUKTION TIL TEMA
 - 2) Udstillingskoncept og ramme
- Af kurator Trine Rytter Andersen

1) INTRODUKTION TIL TEMA

Kunstneren har altid været klar over at det at skabe kunst er en livsnødvendighed for hans/hendes selvfølelse – en særlig måde at udtrykke sit EGO på.

Kunstværket har længe bidraget til at skabe identitet for publikum og for samlere i særdeleshed.

Meget har ændret sig i løbet af de seneste 50 år og det har kunstnerrollen også. Samfundet støtter dog stadig kunstnerisk skabelse og kunsthistorisk forskning, fordi der i Danmark endnu hersker politisk enighed om, at kunst er vigtig for vores kultur og selvforståelse – for vores identitet.

FRA ROMANTISK GENI TIL FLERTYDIG MEDIESTAR

I modernismens gyldne år var kunstneren karakteriseret som en stereotyp: en hvid vesteuropæisk eller nordamerikansk heteroseksuel mand. Han var til tider genial og til andre tider gal - beundret for det første og berygtet for det sidste. Hans kunstneriske udfoldelser blev direkte knyttet til hans libido – skabelsen var en form for sublimering af den (store) seksuelle energi og værket fremstod derefter som et transcenderende autonomt objekt, der i kraft af sin autensitet (renhed) og udstråling (aura) kunne løfte det profane udgangspunkt op i en mere åndelig (guddommelig) sfære.

Eksempler på denne modernistiske kunstnerstereotyp er Picasso og Auguste Rodin.

I postmodernismen har kunstnerstereotypen (det romantiske geni) fået trange kår: kvinderne, de homoseksuelle, de transseksuelle, de sorte og alle 'de etniske minoriteter' har i demokratiseringens og massekulturens navn bevæget sig ind på kunstens scene. Kunstverden er blevet en mangfoldig skueplads for alverdens undersøgelser og diskussioner om identitet og egodannelser i senmoderniteten.

Eksempler på mediestarkunstnere er franske Orlan og amerikanske Jeff Koons.

Siden 1960 har billedkunsten langsomt måttet give slip på modernismens tro på det autonome værk. Duchamp viste os med 'Fontæne', allerede i 1917, at alle objekter er kunst, når kunstinstitutionen siger det. Dermed pegede han også på at al kunst er politisk i en eller anden forstand.

Ingen genstand, som udstilles i det offentlige rum, er neutral – alt har værdi og budskaber, og alt fortæller en historie om verden vi lever i.

IDENTITET OG ATTER IDENTITET

Identitet har i mange år været et af billedkunstens hovedtemaer – efterhånden som adgangen til faget blev stadig mere demokratisk og ligestillet, blev kunstens udtryk i højeste grad også præget af de spændinger og modsætninger, som opstod som en naturlig følge af detroniseringen af den hvide mandlige kunstner. Alle de nye stemmer i kunstens verden, havde et stort behov for at adressere en lang række forhold og problematikker, som med afsæt i køn, race, social baggrund, kultur, forbrug og politisk overbevisning, handlede om identitet og retten til at være sig selv bekendt, lige meget hvem man er.

Kunstneren var ikke længere guds geniale talerør – i stedet blev kunsten nu talerør for en mangfoldig kakofoni af individuelle kunstnerstemmer, som fra vidt forskellige geografiske steder og fra subjektive positioner, råbte deres budskaber ud i en verden, hvor larmen fra massekulturens overflod skulle overdøves og hvor de stadigt større og mere blinkende reklamer dermed fik mod- og medspil. Jenny Holzers berømte neonlysdigt: 'PROTECT ME FROM WHAT I WANT' down town New York, er et godt eksempel herpå.

Menneskene i den vestlige verden forlod i 1960'erne efterkrigstidens nøjsomhed og puritanske livsopfattelse til fordel for et hæsblæsende forbrug, der snart lokkede kvinderne ud på arbejdsmarkedet. 'Flower Power' og P-piller satte skub i selvrealiseringen og denne radikale ændring af livsvilkår og stil, i den moderne verden, ændrede også kunstnerens måde at skabe kunst på. De var lige så optagede af massekulturens fænomener og muligheder, som resten af befolkningen. Dengang blev kunsten hurtigt det sted, hvor identiteter og identitetsskabelserne blev endevendt og diskuteret. Forbrug, sex, børn, sygdom, krop, sjæl, massekultur, selviscenesættelse, vold, krig, politik, klima, racisme. Intet var tabu i kunstens verden.

Mange politiske-, moralske- og etiske diskussioner i USA blev først præsenteret for offentligheden i kunstverdenen, fordi det ikke var tilladt at adressere temaer som f.eks. ligestilling og homoseksualitet i resten af samfundet. Kunsten gik således dengang forrest i kampen for ligestilling og den var først med det nyeste, når det gjaldt bud på, hvordan mennesker indretter sig i forbrugssamfundet og hvordan det påvirker os fysisk og mentalt. ¹

¹ http://en.wikipedia.org/wiki/Feminist_art_movement

Også i Europa fandt denne udvikling sted – selv i fodslæbende Danmark², hvor man ynder at hylde homogenitet, faldt den modernistiske kunstopfattelse ned fra sin piedestal. Kunstnerstanden er i dag en mangfoldig gruppe med mangfoldige praksisformer og lige så mangfoldige og ikke mindst tvetydige selvopfattelser og identiteter.³

KUNSTNEREN OG PUBLIKUM

På et afgørende punkt har denne udvikling i dag forandret kunstens status i forhold til beskueren – før var det kunstneren, der havde patent på en særlig dannelse og en særlig identitetsskabelse. Det var ham der gik forrest og viste vejen. I dag er alle skabere i eget liv – vi skaber os SELV og vi er super bevidste om det, når vi køber ind, indretter vores hjem, disker op for vennerne, uddanner os, rejser og finder en livsledsager at få børn med. Vi buster vores EGO gennem det, vi gør og det vi siger.

Kunstneren må se sig selv spejlet i massekulturen og omvendt – grænserne er flydende og tvetydige: 'Ska' det være kunst?' – 'det kan jeg selv lave lige så godt!' - høre man ofte rundt om på kunstudstillingerne.

ALLE LAVER KUNST

Alligevel er der stadig mennesker i den her verden, som har dette dybe behov for at udtrykke sig gennem kunstnerisk aktivitet – og der bliver stadig flere af dem – og de bliver stadig dygtigere. Billedkunst er stadig vigtig for vores identitet, ligesom design og kunsthåndværk er det – men kunsten må eksistere i periferien af massekulturens billigere industrielle frembringelser. Kunstneren må finde sig i at publikum først og fremmest oplever, at kunst bliver skabt for kunstnerens egen skyld – på lige fod med alle andre interesser og hobbies. Kunsten er ikke nødvendigvis i offentlighedens øjne, bedre eller mere værd end alt muligt andet, som påberåber sig respekt, opmærksomhed og penge i verden.

ER DER FORSKEL ALLIGEVEL?

Kunsten og kunstneren er tilsyneladende overladt til sig selv - den kan ikke længere forsvare en avantgardistisk rolle i samfundet. Det er ikke længere kunsten, som leverer de

² Danmark blev i 1990erne besøgt af kuratorer fra især USA og England, som hævdede at den danske kunstverden var utidssvarende gammeldags og patriarkalsk.

³ Eksempler på den postmoderne kunstner type er: Barbara Krüger, Jenny Holzer, Paul Mc Carthy, Kiki Schmit, Björk, Jeff Koons, Matthew Barney.....Peter Carlsen, når han leger Villy.....Eksempler på kunst der forholder sig til homoseksualitet og AIDS er Felix Gonzalez-Torres og på identitet via plastikkirurgi er Orlan, Hvordan mennesker bruger dyr i deres selviscenesættelse er Michael Bredtved. Identiteten bundet til kroppen er beskrevet af Jana Sterbak i værket *Flesh Dress for an Albino Anorectic*, 1993. I kender sikkert selv mange flere værker og kunstnere.

største grænseoverskridelser i vores samfund.⁴ Kunstneren er tilsyneladende blevet fri for denne byrde? Er kunsten derfor friere end nogen sinde? Eller? Har kunstneren fundet nye identiteter – nye mål? Hvad bruger kunstneren sin nye frihed til? Hvordan opfatter kunstneren sig selv? Er det stadigvæk libidoen der driver værket? Er det EGOet eller noget helt andet?

Kunstbygningen har inviteret ProKK til at forholde sig til det mangfoldige og flertydige EGO – hvordan ser det ud i dag?

2) Udstillingskoncept og ramme

ProKKs EGO?-udstilling i Aarhus Kunstbygning har fået titlen:

JEG skaber (MIG) - er GO er jeg

Titlen tager direkte afsæt i de historiske linjer og den udvikling, som jeg hurtigt har opridset for jer ovenfor. Jeg leger med forskellige aflæsningsmuligheder: JEG MIG EGO, *EGO er jeg!*, *JEG skaber MIG* og *skaber er jeg*. Jeg ser det lidt som en formel for jeg-dannelse.

PRÆMISSER FOR Udstillingen

Jeg skal ifølge aftale med bestyrelsen tage afsæt i en overordnet præmis:

At alle medlemmer af ProKK skal have dette udstillingstilbud = at jeg ikke har et klassisk kuratormandat, i den forstand at jeg ikke kan håndplukke de kunstnere, hvis værk og praksis, jeg synes passer bedst til denne udstillings tema og den plads, som er til rådighed.

Den frie adgang har sandsynligvis den konsekvens, at der er langt flere deltagere, end der er plads til på almindelige vilkår i U-salen.

Derfor har bestyrelsen og jeg vedtaget følgende udstillingsstruktur:

⁴ En hurtig søgning på Google viser med al tydelighed, at det i dag er almindelige mennesker, der sætter deres egen dagsorden, når de initierer deres kroppe og skaber deres identiteter: http://www.google.com/search?q=extreme+body+modification&hl=da&client=safari&rls=en&prmd=imvns&tbn=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ei=aGzPTp76loOHhQfvi_nKDQ&ved=0CDgQsAQ&biw=1674&bih=874

- 1) Et stramt koncept som tager udgangspunkt i selvportrættet og udmunder i en udstilling af iscenesat fotografi⁵ i U-salen i Kunstbygningen – Udstillingen vil fremstå som en samlet installatorisk helhed - med plads til alle.

AFSÆTTET

I erkendelse af at kunstnerrollen har gennemgået en stor forvandling gennem de sidste 50 - 60 år, vil det være interessant at se, hvordan I som kunstnere vil beskrive og iscenesætte jer selv gennem en selvbiografisk repræsentation.

Er der forskel på den måde, som kunstnere ser sig selv på og den måde almindelige mennesker iscenesætter sig selv?⁶

Kunstbygningen viser en række selvportrætter i efteråret og det er mit håb, at disse to udstillinger kan complimentere hinanden i positiv forstand. I alle tilfælde burde I vide meget mere om at lave billeder og om, hvad de kommunikere end almindelige mennesker gør – eller er det også en myte?

Valget af fotografiet som medium har afsat i det faktum at vi i dag lever i en kultur, hvor alle mennesker fra børn til gamle, er fortrolige med fotografering og brug af video og webkamera - aldrig tidligere har vi dokumenteret handlinger og liv så meget, som vi gør i dag og aldrig før har almindelige mennesker været så afslappede, eksperimenterende og intime både foran og bag ved kameraet⁷. Kort sagt kameraet er i samtiden, et af de aller vigtigste medier for selviscenesættelse og selvrefleksion. Sociale medier som Facebook og Arto er eksempler herpå. Lige som de mange realityprogrammer og doko-dramaer er det.

Inden for billedkunsten har det iscenesatte fotografi en lang og velbeskrevet historie og lige siden kameraets opfindelse, har billedkunstnere været optagede af dets muligheder og derfor er mange kunstnere også gode fotografer.

Massemedierne og reklamebranchen har i den grad medvirket til denne udvikling og derfor kan man også iagttage en stærk gensidig spejling af hhv. privatliv og massekultur i fotografiske selvrepræsentationer, som findes både her og der.

Med disse overvejelser in mente er bestyrelsen og jeg enige om at også I på en kvalificeret måde, vil kunne byde ind med selviscenesættelser, der både visuelt og indholdsmæssigt afspejler EGO?-temaet i udstillingen på en interessant og kunstnerisk forsvarlig facon.

⁵ Stilretningen Staged Photography (dansk: "Iscenesat Fotografi"), som først i 1980'erne bredte sig fra USA til den europæiske kunstscene: http://www.denstoredanske.dk/Kunst_og_kultur/Fotografi/Fotografer/iscenesat_fotografi

⁶ En af de store CINDY SHERMAN: http://kunstonline.dk/indhold/cindy_sherman.php4

⁷ Læs sjov en lille historie om et billedes tilblivelse: http://politiken.dk/fotografier/andet/klummer_foto/ECE539150/det-iscenesatte-fotografi/

OPGAVEN

Opgaven er at lave et fotografisk selvportræt, som beskriver dig (EGO) på den måde, som efter din opfattelse bedst udtrykker dig og din personlighed.

Det skal være en selviscenesættelse og det betyder, at du skal arbejde med rummet, farverne, de ting og/elle mennesker og dyr du omgiver dig med. Du skal forholde dig til det faktum at alt, hvad du gør er et statement, og alt i billedet derfor har betydning. Det væsentlige er, at du fastholder en ærlighed i forhold til det, dit billede udsiger. Altså du skal ikke lade dig fotografere på knallert, med mælkekeg og i Harbøre-habit, hvis det ikke er dækkende for den person, du er eller forestiller dig at du er. Omvendt er det helt ok at gi' den fuld gas med alt det, som er vigtigt for dig og DIN identitet - dit EGO. Du kan tage afsæt i dit forbrug, din livsstil, dit sexliv, dine børn, din hest, din ensomhed, dine venner, din guru, dit indre selv billede – dine maskuline og feminine sider. Hvad som helst, som lige nu er afgørende for din Jegfølelse og din identitet.

Hvis du føler dig tilskyndet til at løse opgaven ved at male et selvportræt og fotografere det. Eller ved blot at lade dig fotografere foran et eller flere af dine billeder, så har du gjort dig skyldig i det selvbedrag: At du fejlagtigt tror, at du intet er, udover din kunst og at kun din kunst siger noget om dig. Det er et bluff og en fed kunstnerstereotyp, som de fleste medie- og X-Factorfortrolige beskuere i dag, nemt kan gennemskue. Så der skal altså investeres mere ærlighed, fantasi og kød og blod i dit selvportræt til denne udstilling.

Men billedet du skaber og fotograferer – må meget gerne referere til din kunst – det kan være farver, stemning, format, materialer og komposition.....Jeg siger dette, fordi jeg (på trods af hvad jeg lige har sagt ovenfor) vil påstå at der ER en sammenhæng imellem den kunst du skaber og det menneske, du er.

RAMME

Værket skal altså være et iscenesat fotografi/selvportræt.

Alle former for fotografisk teknik er tilladt - fra selvgjort og håndholdt til billeder taget af en rigtig fotograf. (Jf. note 5 ovenfor)

Du kan skabe billedet hvor som helst: I dit hjem, på dit værksted, ude i naturen, i din seng, på golfbanen, i din bil.

Du må inddrage al den hjælp, du har brug for: Lys, regi, statister, kostumer, fotograf, photoshop, du må male på og ridse fotografiet eller på andre måde bearbejde det i den retning som føles rigtig for dig.

Formatet er frit nogle EGOer fylder mere end andre – og det må udstillingen gerne afspejle. (Hvis I bliver rigtig mange udstillere, er der selvfølgelig tale om et praktisk problem, hvor kurator må tage stilling)

Ramme er ikke et must – hvis du vælger en ramme, så husk at den også siger noget om dig og derfor er der også frit valg på denne hylde.

Billederne vises som en samlet installation i U-salen I Aarhus Kunstbygning – kurator står sammen med et ophængningsudvalg for installeringen af billederne.

Med dette udspil håber jeg at I er blevet både klogere på temaet og at I også har fået lyst til selv at deltage.

Bestyrelsen og jeg tror på at denne udstilling på bedste måde, vil kunne løse den bundne opgave, som kunstbygningen har udfordret jer med via temaet. Vi tror også at udstillingens stramhed og struktur vil virke overraskende og fornyende i ProKK - sammenhæng og dermed bidrage til at synliggøre jer og ProKK på bedste måde.

Venlig hilsen og velkommen på EGO?-banen

Trine Rytter Andersen